



# **Modlitby večerní a jitřní**

Verze s překladatelskými poznámkami  
Jihlava 2009

**V době od Paschy do Opuštění Paschy** (tj. do dne před Nanebevstoupením Páně) jsou v modlitbách tyto změny (platí pro večerní i jitřní modlitby):

1.) Nechte se modlitba ke Svatému Duchu: „Králi nebeský“. Místo ní se třikrát říká: „Vstal z mrtvých Kristus, smrtí smrt překonal a jsoucím ve hrobech život daroval.“  
(*V desetidenní době od Nanebevstoupení do Padesátnice se „Králi nebeský“ stále ještě nechte, ale ničím se už nenahrazuje.*)

2.) Místo modlitby k Bohorodici: „Jest vpravdě důstojno...“ se říká přívěv a irmos 9. písně paschálního kánonu: „Anděl zvolal k Milostiplné: Přechistá Panno, raduj se! A opakuji: Raduj se! Tvůj Syn vstal třetího dne z hrobu a mrtvé vzkřísil. Veselte se, lidé! Skvěj se, skvěj se, nový Jerusaleme, neboť září na tobě sláva Hospodino. Plesej nyní a vesel se, Sione! Ty pak, přechistá Bohorodice, ozdob se slávou ze vzkříšení Toho, jehož jsi porodila!“

#### **Velkopostní modlitba svatého Efréma Syrského:**

Pane a Vládce života mého, chraň mne od ducha lenosti, sklíčenosti, panovačnosti a prázdnomluvnosti. †  
Ducha pak čistoty, pokory, trpělivosti a lásky uděl mi, služebníku svému. †  
Ó Pane a Králi, dejž, abych viděl provinění má a neodsuzoval bratra svého, neboť tys blahosloven na věky věkův. Amen. †

Nedostává-li se nám času nebo sil, snažme se přečíst alespoň nejdůležitější modlitby (včetně „začínání obvyklého“), které jsou označeny iniciálou. Modlitby označené v titulku hvězdičkou \* se zařazují zejména v případě, kdy modlitby večerní a jitřní čteme jako součást přípravy k přijímání účasti na Božské Eucharistii.

češtiny, což je vzhledem k těsné příbuznosti (resp. návaznosti) obou jazyků daleko přirozenější než dnes běžný import mnoha slovíček ze západních jazyků. Slovo „milost“ nezavrhuje, leč používáme je při překladu v běžném významu toho slova v českém jazyce, tj. vyjadřujeme jím smilování, skutek milosrdenství, udělení milosti, akt odpuštění či prominutí apod.

#### **Poznámka o vzratných přivlastňovacích zájmenech**

Přivlastňovací zájmena se v modlitebních textech vyskytují nad obvyčej hojně. Jejich vysoká frekvence může v některých případech učinit z věty hotový hlavolam, kdy už začíná být nepřehledné, komu se kde přivlastňuje; nebo vznikají různé dvojsmysly.

Při překladu tudíž nebyla v některých případech respektována zvláštnost českého pravopisu — používání vzratného „své“, „svůj“, „svého“ apod., používaného obvykle, přivlastňuje-li se podmětu věty. Dle rady odborníků na jazyk český uvedené pravidlo neplatí absolutně. Kromě mluvnicky definovaných případů jsou to situace, kdy preferování nezvratného zájmena plní nějakou zdůrazňovací funkci v oblasti žánrové či oborové; dále není nutno toto pravopisné pravidlo za každou cenu uplatňovat ve dvou případech: jedná-li se o obecně známé a ustálené rčení nebo stal-li by se tím výrok dvojsmyslný, mlhavý či zmatený. Právě s ohledem na druhý zde vzpomenuť případ nebylo v několika případech uvedené vzratné přivlastňovací zájmeno použito a místo „svůj“ bylo užito „tvůj“ apod.

Od verze překladu číslo 0.9x (předešlá verze byla 0.82 z 9/2005) byla sazba s přechodem do nového systému sazby předělána a překladatelské poznámky přesunuty na závěr (čili už nejsou pod čarou na každé stránce jako dříve. Po téměř dvacetiletých opravách a doplňování překladu se nyní připravuje finální verze 1.0.

Sazbu k vlastnímu vytištění najdete na internetu ve formátu PDF na: [www.pravoslaviv.cz/download](http://www.pravoslaviv.cz/download)

Toto je výtisk nové verze sazby (se všemi poznámkami):  
Jihlava – 6/2009 (v. 0.97)

aby lépe odpovídaly významu a smyslu církevně-slovanské předlohy a celkově přiléhavěji odrážely původní znění (a to včetně žalmů, u nichž se pravoslavné znění v obsahu místy úplně rozchází se západními biblickými překlady (a to i na úrovni samotného významu a smyslu textu); pravoslavná církev vychází z předkřesťanského řeckého překladu sedmdesáti židovských učenců, který byl přijat a autorizován svatými apoštoly a prvokřesťanskou církví a od těch dob se v pravoslavné církvi používá.

Při této práci máme na paměti, že žádný pravoslavný bohoslužebný a modlitební text není izolovaným fragmentem, ale je živou součástí celé pravoslavné duchovnosti; je provázán s jinými modlitebními texty, jeho části jsou citovány v dílech svatých Otců. Proto má být překlad nejen co nejdůležitější, co se obsahu a myšlenky týče, ale měl by být dle možností i jazykově přiléhavý.

K používanému termínu „**blahodat**“ (dosl. přeloženo: dobrý dar, dar dobra, jak to vysvětlují ruští teologové; čili přeneseně „Boží dar“, neboť jen Bůh je dobrý /Mat 19,17/ a je dárce dobra; resp. jedná se o specifický pojem pro „dar“ vyčleněný pro překlad ř. *cháris*). Je to naše místní původní staroslověnské slovo pro nestvořené posvěcující Boží energie, Boží posvěcující dar (řecké *cháris*). Slovní termín s tímto obsahem se z českého lexika vytratil v průběhu těch staletí, kdy pravoslavná církev nemohla na našem území svobodně působit; spolu s tím u nás zmizelo povědomí o nestvořených Božích energiích (nepravoslavné církve totiž nevěří v nestvořené energie). Tento důležitý termín do českého pravoslavného pojmosloví vracíme zpět. Výraz „milost“, který (po potlačení Pravoslaví u nás) do svého obsahu zahrnul i překlad řeckého slova *cháris* (tj. „blahodat“), má v jádru jiný obsah i význam a není přiléhavým překladem řeckého *cháris*; nejenže zavádí výklad k jinému významu, ale nepostihuje, že se jedná o obdarování, o duchovní energie – posvěcující působení. Pravoslavné učení o nestvořené blahodati je jedním z pilířů pravoslavné věrouky a zkušenost pravoslavných křesťanů s posvěcujícím působením blahodati je neodmyslitelnou součástí dvoutisícileté duchovní praxe Církve. Proto je nadmíru žádoucí, aby náš církevní jazyk měl opět pojem vyhrazený pro tyto Boží energie stejně, jako ho má řečtina a podle ní staroslověnština. Vrátil slovo „blahodat“ do jazyka Čechů považovali za nutné už na přelomu 19. a 20. století překladatelé Nového Zákona (tzv. „petrohradský překlad“, který byl pro pravoslavné Čechy a Moravany reprintem znovu vytištěn v 90. letech 20. století v Řecku). Použít některé současné české slovo ani vymýšlet nový termín se nejeví jako schůdné; jedinou možností tedy je importovat slovo „blahodat“ ze staroslověnštiny do

# Večerní modlitby

Ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.

*Je-li přítomen kněz, dí:* Blahosloven Bůh náš ...

*Není-li kněz, tedy:* **N**a přímluvy svatých Otců našich, Pane, Ježíši Kriste, Bože náš, smiluj se nad námi. Amen.

*A vždy následuje »začátek obvyklý« až po »Otče náš«;  
»začátek obvyklý« zní takto:*

Sláva tobě, Bože náš, sláva tobě !

Modlitba k Duchu Svatému:

Králi nebeský, Utěšiteli, Duchu pravdy, jenž jsi všude přítomen a vše naplňuješ, poklade blaha a dárce života, přijď a usídlíš se v nás a očistiž nás ode vši skvrny a spasiž, Blahý, duše naše.

Trojsvatá píseň:

Svatý Bože, svatý Silný, svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi. (*Třikrát*)

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu, i nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Další modlitby »začátku obvyklého«:

Přesvatá Trojice, smiluj se nad námi. Pane, očist' hříchy naše; Vládce, odpusť přestoupení naše; Svátý, navštiv a zhoj nemoci naše pro jméno své.

Hospodi, pomiluj;  
Hospodi, pomiluj;  
Hospodi, pomiluj.

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu,  
i nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

**O**tče náš, jenž jsi na nebesích!  
Posvěť se jméno tvé,  
přijď království tvé,  
buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.  
Chléb náš vezdejší dejž nám dnes  
a odpusť nám naše viny,  
jakož i my odpouštíme viníkům našim,  
a nevod' nás v pokušení,  
ale zbav nás od zlého.  
Amen.

Po »začátku obvyklém« následují tři tropary:

**S**miluj se nad námi, Pane, smiluj se nad námi,  
neboť žádné omluvy nevědouce, tuto modlitbu  
tobě, jako Vládci svému, my hříšníci přinášíme,  
smiluj se nad námi.

- |  |   |
|--|---|
| 162. Naříkajícími  | víry“ (ve smyslu: správné, resp. pravoslavné, víry) |
| 163. Heretiků. „Herezi“<br>překládáme jako „blud“.                           | 168. Štěstí, rozkoš, potěšení                       |
| 164. Podvádějí, klamou;<br>pomlouvají, urážejí, křivdí                       | 169. Nářku, pláče                                   |
| 165. Heresemi  | 170. V tobě samém vykonal                           |
| 166. Sborové, tj. katolické  | 171. Porozumění                                     |
| 167. Dosl.: „blahověrné<br>vládce“, což znamená<br>dobře věřící, tedy „dobré | 172. Síl  |
|  | 173. Dosl.: slitovnou                               |
|  | 174. Vychovává, živí, chová,<br>vyživuje            |

## Závěrečné poznámky

Překlad byl pořízen dle ladomírovského „Velkého sborníku“. Některé modlitby sem byly doplněny z ladomírovského „Pravidla ke svatému Přijímání“. „Pravidlo sv. Serafima Sarovského pro světské lidi“ přeloženo z vydání Svato-trojického Serafimo-divějevského monastýru (ke 100. výročí proslavení ct. Serafima).

Kursivou jsou do textu doplněna slova vsunutá do znění modlitby kvůli lepší srozumitelnosti.

### Na okraj překladatelské práce

Modlitební texty Církve neužívaly ve své většině ani v době prvokřesťanské tehdy současný hovorový jazyk a nebyly snadno, hned na první poslech, plně pochopitelné (viz např. žalmy). Jedná o svého druhu poezii, kterou její autoři předávali svou osobní duchovní zkušenost. Do smyslu a významu svatootevských modliteb vnikal člověk ve všech dobách postupně, mj. i na základě vlastní modlitební zkušenosti. Vnitřní obsah těchto posvátných textů se nikomu neodkrývá ihned.

Tento překlad je součástí většího dlouhodobého projektu, který si klade dva cíle:

1.) doplňovat (dosud až příliš útlý) český pravoslavný korpus modlitebních a bohoslužebných textů o překlady dalších důležitých modliteb, které jsou součástí modlitebních pravidel a bohoslužebného kánonu slovanské pravoslavné církve;

2.) opravovat a zpřesňovat skromné české pravoslavné texty tak,

- lidumilnost svou
109. Bezradně, v zoufalství, v beznaději; zmateně; bez očekávání; ochable
110. Prozřetelností, péčí
111. Rozumných
112. Tj. andělských beztělesných sil
113. Svíci, lampou; o moudrých pannách viz Matouš 25,1-13
114. Jedné jsoucnosti, bytnosti; stejné podstaty
115. Životodárce
116. Sborovou, katolickou
117. Lstivého, lsti
118. Ž 118,62: O půlnoci vstávám...
119. Přesněji: když stojím před tebou a modlím se
120. Přispění, vlivu, horlivosti, působení ďábla; zdaru či úspěchu od ďábla
121. Neštěstí, pohromy; nebo: zkoušky, pokušení (dříve bylo toto slovo v csl. znění otčenáše)
122. Odpornému, protivnému, opozičnímu (tj. ďábelskému)
123. Tj. andělů
124. Dosl.: u něhož není změny ani stínu proměny (event. nelze je na stín proměnit)
125. Tento pozemský život je zde pojímán jako jedna dlouhá noc oproti bezvečernému dni Božího království
126. Horlivým, povzbuzeným
127. Bdelou, střídou (jedná se o duchovní střídlost, bdělost nad myšlenkami; souvisí se stavem vnitřní modlitby).
128. Pozdvížení, povzbuzení
129. Jako obvykle projevil jsi lidumilnost svou
130. Jinak: V bezradnosti, zoufalství, v beznaději; zmateně; bez očekávání
131. Smýšlení, úmysly
132. Oslavovat tebe
133. Blahodat
134. Uč mne
135. Skleslost, ochablost
136. Nesešřívající
137. Paláci Vláde
138. Věčně trvajících
139. Podsvětí, bezedné propasti (ledového podsvětí – viz sv. Cyril Alexandrijský, Makárij Veliký)
140. Dosl.: učíš mne novým
141. Zestárlého pácháním hříchů, které necítím (k nimž jsem otupělý, necitelný).
142. Projev laskavost
143. Ustanov, vzbud ve mně; usměrni
144. Duši rozkládající zhouby, nečestného trápení, týrání, podvodů, ukřivdění; úderů
145. Nejmilostivější
146. Blahodat
147. Nevychvaluje se, nevynášá se; nelibuje si
148. Pracoval pro tebe
149. Pilně, horlivě
150. Jinak: měj na očích, posluž
151. Vášnivý, neřestný
152. Lstivému
153. Tedy skrze tělesné vášně ďábel vyvíjí úsilí, abychom zhřešili. Zde je však spíše míněna posedlost, kdy je člověk znásilněn zlým duchem – většinou jako následek toho, že se dopustil nějakého vážného hříchu.
154. Přesněji: urazil
155. Bídneho, nešťastného
156. Malomyslnost
157. Bídny, ubohý, nešťastný
158. Litých, krutých, zuřivých vzpomínek; pamatování na zlo
159. Rozumných
160. Tuto modlitbu za spásu konáme jenom za pravoslavné křesťany.
161. Správně by podle původního znění mělo být: vládčům (tj. císařům, králům, carům).

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu.

**P**ane, smiluj se nad námi, neboť v tebe doufáme. Nehněvej se na nás velmi, aniž rozpomínej se na hříchy<sup>1</sup> naše, ale pohleď i nyní jako milosrdný *na nás* a zbav<sup>2</sup> nás nepřátel našich; neboť tys Bůh náš a my lid tvůj, všichni dílo rukou tvých a jméno tvé vzýváme.

I nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

**B**ránu milosrdenství otevři nám, požehnaná Bohorodice, abychom doufajíc v tebe nezhy-nuli, ale osvobozeni byli tebou od *všeliké* bídy<sup>3</sup>, ježto jsi spása pokolení křesťanského.

**H**ospodi, pomiluj. (*Dvanáctkrát*)

*A čti pozorně a s dojetím následující modlitby těch, kteří se odebírají ke spánku.*

Modlitba první, svatého Makária Velikého, k Bohu Otci:

Bože věčný a Králi všelikého stvoření, kterýž dal jsi mi dospět až k hodině této, odpusť mi hříchy, jichž jsem se dopustil v tento den skutkem, slovem i pomyšlením. Očisti, Hospodine, poníženou<sup>4</sup> moji duši od veškeré poskvrny těla i ducha. Dejž mi za noci této spánkem projítí v pokoji; ať povstav ze svého prostého lože, věrně sloužím<sup>5</sup> přesvatému jménu tvému, Hospodine, po všechny dny života svého a přemohu dotírající na mne nepřátele tělesné i beztělesné; a zbav mne, Hospodine, daremných<sup>6</sup> myšlenek, jež mne poskvrňují, i špatných

žádostí<sup>7</sup>. Neboť tvé jest království i moc a sláva, Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba druhá, svatého Antiocha,  
k Pánu našemu Ježíši Kristu:

Vševládce, Slovo Otcovo, jediný dokonalý, Ježíši Kriste, pro hojné milosrdenství své nevzdaluj se nikdy ode mne, služebníka svého, ale vždy ve mně přebývej. Ježíši, dobrý pastýři svých oveček, nevydejž mne vzpouře hadově a choutkám satanovým mne neponechávej, vždyť sémě zhouby<sup>8</sup> ve mně jest<sup>9</sup>. Avšak ty sám, Pane, Bože uctíváný, Králi svatý, Ježíši Kriste, ochraňuj mne, spícího, světlem nehasnoucím, Duchem svým svatým, jímž posvětil jsi učedníky své. Dejž, Pane, i mně, nehodnému služebníku svému, spasení své na loži mém; prosviť mysl mou světlem poznání<sup>10</sup> svatého Evangelia svého, duši láskou Kříže svého, srdce čistotou svého slova, tělo mé svým bezhříšným utrpením<sup>11</sup>; mysl mou ochraňuj svou pokorou a pozdvihni mne v náležitém čase k oslavování tebe. Neboť veleslavný jsi s bezpočátečným<sup>12</sup> Otcem tvým i s přesvatým svým Duchem, na věky. Amen.

Modlitba třetí, k přesvatému Duchu:

Pane, Králi nebeský, Utěšiteli, Duchu Pravdy, projev milosrdenství a smiluj se nade mnou, hříšným služebníkem tvým; odpusť mně, nehodnému, a promiň vše, čím jsem se proti tobě dnes prohřešil – jako člověk, ba spíše – ani ne jako člověk, ale huře

- opomenutí
45. Milost, dar milosti
46. Neuveď mne do nebezpečí (neštěstí, pohromy; zkoušky)
47. Jinak: smýšlení dobré; tj. dobré myšlenky
48. Duchovní dojetí, pohnutí, citlivost
49. Poctivost, počestnost („cěломudrije“, viz výše)
50. Vytrvalost
51. Tichost
52. Všemi myšlenkami
53. Přítomného, nynějšího obležení
54. Nešťastnému, ubohému
55. Nešťastného, bídného
56. Neštěstí, ubohosti
57. Ubohou
58. Špatností, ničemností
59. Zachraň mne
60. Přestupuji
61. Vhodná, příhodná, dobrá
62. Svrchovaným
63. Nauč mne činit
64. Poskvrny, odsouzení, hanby
65. Nalezl
66. Lsti
67. Zdráva buď, pozdravena buď
68. Dosl.: nevěsto sňatku nepoznavší (nevěsta, která se neprovdala)
69. Přesněji: ve stánku svém, ve svatyni své; nebo též ve skryší své.
70. Nepřezírej, nepohrdni
71. Nešťastnou, ubohou
72. Muk, trápení
73. Představ, zjev
74. Dosl.: moji věc (nebo: záležitosti moje)
75. Přesněji: bez umlknutí
76. Dosl.: „od tváře ohně“
77. Dosl.: „od tváře“
78. Podsvětí
79. Ulehčí
80. Přesněji: myslí
81. Podvádějí, klamou; pomlouvají, urážejí, škodí, krivdí
82. Jinak: Těm na moři udávej směr.
83. Dosl.: Těm, kteří se nad námi smilovávají. Soucítím s námi
84. Prikázali
85. Obklíčení
86. Plody, úrodu
87. Obžerstvím
88. Dosl.: tajným jezením (toto souvisí např. s kinoviálními monastýry, kde se může vyskytnout poklesek skrytého požívání jídla – to když někdo jí bez požehnání igumena mimo společné stolování, tedy tajně).
89. Žvanivostí, tlacháním; říkáním zbytečnosti
90. Malomyslností, zarmouceným (skleslým) stavem ducha
91. Námitkami, svárlivostí, odporováním, protesty; sporem, hašteřením, přením se
92. Klevetěním, utrhačstvím
93. Ledabylostí
94. Dosl.: sebeláskou
95. Hrabivostí, chamtivostí
96. Dosl.: kořistnictvím
97. Dosl.: nepravdivou řečí
98. Ziskuchtivostí; nepotřebným či nenáležitým příjmem či nečistým ziskem
99. Úplatností
100. Dosl.: Vzpomínáním na zlo
101. Nezákonným ziskem, prospěchářstvím; lakotou, lichvářstvím; lačností po zisku
102. Bolech, žalech, zármutku; tj.: Neodmítej nás, když se k tobě modlíme v našich souženích.
103. Nepřezírej, neodmítej, neopovrhuj
104. Čestného, ctihodného
105. Přesněji: skrze Bohorodici, jejím prostřednictvím
106. Dosl.: „svatá Trojice“
107. Blahosti
108. Jako obvykle projevil jsi

## Poznámky k překladu

- |     |   |     |   |
|-----|---|-----|---|
| 1.  | Dosl.: nepravosti   |     | herese  |
| 2.  | Dosl.: vysvoboď   | 23. | Nerozumně, nesmyslně  |
| 3.  | Nebezpečí; soužení, strasti   | 24. | Krásu, šlechetnost, ctnost  |
| 4.  | Pokornou  | 25. | Malátným, sklíčeným   |
| 5.  | Zalíbení, potěšení, radost naleznu v přesvatém jménu ...  | 26. | Zhýralý   |
| 6.  | Tak dle významu, jak je toto slovo užíváno v kontextu žaltáře. Jinak: zbytečných, marnivých, prázdných; pověřivých, marných   | 27. | Daremný, ubohý  |
| 7.  | Chtivosti, zlých tužeb, zlých náruživostí   | 28. | Lstivý  |
| 8.  | Smrtného tlení, rozkladu, rozpadu; porušení; ale též prostě – smrti, záhuby (myslí se zde sklon ke hříchu)                    | 29. | Obležení, obklíčení; násilí   |
| 9.  | Jinak též: Nenechávej mne věnovat se přáním satanovým (plnit tužby ďáblovy), neboť semeno tlení (hříchu = smrti) ve mně jest. | 30. | Lstivého  |
| 10. | Smyslu, učení, znalosti   | 31. | Neřestnou   |
| 11. | Bolestí nemající původ v hříchu a vášních; nebo jinak: utrpením nevášnivým; vášní nevášnivou                                  | 32. | Fantasií, snění. Tužeb (nečistých)  |
| 12. | Svrchovaným   | 33. | Bez rozrušení, zmatení, nepokoje, popletenosti  |
| 13. | Přesně: mladosti  | 34. | Dosl.: neusnul smrtelně; především se patrně myslí duchovní smrt  |
| 14. | Naučení zlu, zlého učení  | 35. | Učitele   |
| 15. | Opozitivnosti   | 36. | Malomyslnost  |
| 16. | (Líné) malomyslnosti  | 37. | Zastoupení, pomoc, ochranu, opatrování, záštitu   |
| 17. | Vinil, ponížil  | 38. | Zastáním, ochranou  |
| 18. | Spal nenáležitě, tj. přes míru či v nevhodném čase  | 39. | Smyslnosti, chlípnosti  |
| 19. | Lál někomu; hádal se či nepřátelil; anebo: způsobil rozmišku  | 40. | Dosl.: útoky, nápor   |
| 20. | Rozhňeval   | 41. | Dosl.: rozpálení, rozhoření povstání, bouře   |
| 21. | Podlostmi, lstmi. Činila se ve špatnostech  | 42. | Nevinnosti, poctivosti, počestnosti; myslí se duchovní, vnitřní čistota. (V orig. „čelomudrije“ – celostné myšlení, stav mysli – zvláštní slovo poukazující ke stavu, v němž je překonána vnitřní nečistá, vášněmi způsobená, roztržštěnost sil duše; tehdy je blahodatí Svatého Ducha obnovena vnitřní jednota a čistota.) |
| 22. | Přesně: rozvrat, převrat nebo též křivá cesta; dále: nepravost, zvrhlost,   | 43. | Myslí (miněn je patrně hříšný stav mysli – skleslost, beznaděj, otupění, vášnivost)   |
|     |   | 44. | Svatí Otcové říkají, že lidská zapomnětlivost je jedním z největších nepřátel našeho díla spasení. Jiný překl.:   |

dobytčete; *odpuť* úmyslné mé hříchy i neúmyslné, vědomé i nevědomé *a všechny*, které z nezralosti<sup>13</sup> i ze špatných návyků<sup>14</sup>, z unáhlenosti<sup>15</sup> či sklíčenosti<sup>16</sup> pocházejí. Jestli jsem se jménem tvým zaklínal, nebo se mu rouhal v myšlenkách svých, anebo někoho pohanil<sup>17</sup>, vyčítal mu, či pomlouval koho v hněvu svém, nebo zarmoutil ho, anebo se kvůli něčemu rozhňeval, nebo zalhal; jestli jsem zahálčivě vospával<sup>18</sup>, či chudák přišel ke mně a pohrdal jsem jím, anebo jsem bratra svého zarmoutil, nebo se hašteřil<sup>19</sup>, nebo někoho odsoudil, anebo vypínal se, či pyšnil, nebo se rozčiloval<sup>20</sup>; nebo – zatímco stál jsem na modlitbě – zabývala se moje mysl špatnostmi<sup>21</sup> tohoto světa, anebo na nemravnost<sup>22</sup> jsem myslel; jestli jsem se přejedl či opil, nebo se hloupě<sup>23</sup> smál; či jsem na zlo pomyslel; anebo spatřiv dobrotu<sup>24</sup> jiného, raněn v srdci jsem tím byl; nebo jsem nevhodně mluvil, či se posmíval hříchu bratra svého – nespočetná jsou prohřešení má. Ať modlitbu jsem zanedbával, či něco jiného spáchal jsem špatného, nač si už nevzpomínám, toho všeho a horších *věcí* jsem se dopustil, Stvořiteli můj, Vládce, smiluj se nade mnou, malomyslným<sup>25</sup> a nevhodným služebníkem svým, promiň mi a *odpuť*, omluv mne, jako Blahý a Lidumil, ať v pokoji ulehnu, usnu a odpočinu si já marnotratný<sup>26</sup>, hříšný a bídny<sup>27</sup>; *abych se pak* poklonil a opěvoval i oslavoval přečestné jméno tvé, s Otcem i jednorozeným Synem Jeho, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba čtvrtá, svatého Makária Velikého:

Co ti mohu přinést nebo čím se ti odplatit, veleštedrý nesmrtelný Králi, slitovný a lidumilný Pane? Vždyť jsi mne, ač lenošil jsem ve službě tvé a nic dobrého neučinil, přivedl ke konci prošlého dne tohoto, chystaje pro mou duši obrácení a spasení. Milostiv budiž mně, hříšnému a žádným dobrým skutkem neoděnému; pozdvihni padlou moji duši, poskvrněnou nesčetnými prohřešeními, a odejmi ode mne veškerou zlou<sup>28</sup> myšlenku tohoto viditelného žití. Jediný bezhříšný, odpust' má provinění, jimiž jsem proti tobě zhřešil v tomto dni, vědomě i nevědomky, slovem i skutkem či pomyslením a všemi smysly svými. Ty sám mne svou záštitou ochraňuj ode všech úkladů<sup>29</sup> protivníkových Božskou mocí svou a nevýslovnou lidumilností a silou. Očisti, Bože, očisti množství hříchů mých. Přivol laskavě, Pane, vysvobodit mne ze sítí zlého<sup>30</sup> a zachraň vášnivou<sup>31</sup> moji duši. Osvět' mne světlem tváře tvé, až přijdeš ve slávě. A nyní mi dej bez odsouzení usnouti spánkem bez přeludu<sup>32</sup>, mysl služebníka tvého uchovej nezmatenou<sup>33</sup> a odežeň ode mne všechnu činnost satanskou. Prosviť duchovní oči srdce mého, abych neusnul spánkem smrti<sup>34</sup>. Sešli mi k vysvobození od nepřátel mých anděla pokoje, ochránce, vůdce<sup>35</sup> duše i těla mého, abych vstana z lože svého, děkované modlitby tobě přinesl. Ano, Pane, dle *svého* rozhodnutí a úmyslu vyslyš mne, hříšného a ubohého služebníka tvého; dej mi, až vstanu, abych byl poučen slovem tvým a sklíčenost<sup>36</sup> běsovská necht' je anděly tvými odehnána daleko ode mne, abych dobrořečil jménu tvému

Před večeří:

Oči všech doufají v tebe, Hospodine, a ty jim dáváš pokrm v čas příhodný, otevíráš štědrou<sup>173</sup> ruku svou a naplňuješ vše, co žije, požehnáním.

Po večeří:

Požehnaný je Bůh, jenž smilovává se nad námi a sytí<sup>174</sup> nás již od mládí našeho, dáváje pokrm každému tělu. Necht' naplní radostí a veselím také naše srdce, abychom majíce dostatek všeho, konali hojné skutky dobré v Kristu Ježíši, Pánu našem, s Nímž Jemu náleží chvála, vláda, čest a klanění, i se Svatým Duchem, na věky. Amen.

Jiná:

Sláva tobě, Pane; sláva tobě, Svatý; sláva tobě, Králi! Jako jsi nám dal jídlo k radosti, tak nás naplň i Duchem Svatým, abychom byli shledáni příjemnými tobě a nebyli zahanbeni, až budeš odplácet každému dle skutků jeho.

‡ ‡ ‡





Jiná modlitba:

Předobry Pane! Sešli nám blahodať Svatého Du-  
cha tvého, jenž je dárcem a posilou našich dušev-  
ních schopností<sup>172</sup>, abychom vnímající podávané  
nám učení, rostli tobě, našemu Stvořiteli, k slávě,  
rodičům našim k radosti, Církvi i vlasti  
ku prospěchu.

Po učení:

Děkujeme tobě, Stvořiteli, že jsi nás učinil hodný-  
mi blahodati tvé, abychom přijímali učení. Žehnej  
našim představeným, rodičům, učitelům, kteří nás  
k poznání dobra vedou, a dej nám schopnosti i sílu  
pokračovat v učení tomto.

Před obědem:

»Otče náš...« »Sláva... I nyní...« »Hospodi, pomi-  
luj« (třikrát). »Pane, požehnej.«

Pane, Ježíši Kriste, Bože náš, požehnej (tento) po-  
krm a nápoj služebníkům svým, neboť svatý jsi,  
vždycky, nyní i příště, až na věky věkův. Amen

Po obědě:

Děkujeme tobě, Kriste, Bože náš, že jsi nás nasytil  
pozemskými dary svými. Nezbavuj nás ani nebes-  
kého království svého, avšak jako jsi přišel, Spasi-  
teli, mezi učedníky své a pokoj svůj jsi jim daroval,  
přiď i k nám a spasiž nás.

Modlitba pátá:

**H**ospodine, Bože náš, v čem zhřešil jsem tohoto  
dne slovem, skutkem i pomyšlením, promiň  
mi jako Blahý a Lidumil. Daruj mi pokojný a neru-  
šený spánek. Pošli svého anděla ochránce, aby  
mne zaštitil a chránil před všelikým zlem. Neboť  
tys ochránce duší i těl našich, a tobě chválu vzdá-  
váme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždyc-  
ky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba šestá:

Pane, Bože náš, v něhož jsme uvěřili a jehož jméno  
nad jakékoliv jiné jméno vzýváme, dejž nám, ke  
spánku se odebírajícím, úlevu duši i tělu; ochraňuj  
nás před všelikými preludy a zachovej nás od tem-  
ných rozkoší tělesných<sup>39</sup>; zastav přívaly<sup>40</sup> vášní,  
uhas požár vzpoury<sup>41</sup> tělesné. Dej, ať slovy i skutky  
žijeme v čistotě<sup>42</sup>, abychom dosáhli ctnostného  
života a od přislíbených blah tvých neodpadli,  
neboť požehnaný jsi na věky. Amen.

Modlitba sedmá, svatého Jana Zlatoústého.  
Prosby k modlení dle počtu dvaceti čtyř hodin  
— denních i nočních —

Denní:

<sup>1</sup>Pane, nezbavuj mne nebeských svých blah.  
<sup>2</sup>Pane, vysvoboď mne od věčných muk. <sup>3</sup>Pane, jestli jsem rozumem<sup>43</sup>, myšlenkou, slovem nebo skutkem zhřešil, odpusť mi. <sup>4</sup>Pane, zbav mne veškeré nevědomosti, zapomnětlivosti<sup>44</sup>, malomyslnosti a kamenné bezcitnosti. <sup>5</sup>Pane, vysvoboď mne ze všelikého pokušení. <sup>6</sup>Pane, osvět moje srdce, zatemněné špatnými žádostmi. <sup>7</sup>Pane, já – jako člověk – zhřešil jsem, ty však – jako Bůh slitovný – smiluj se nade mnou, vida nemohoucnost duše mé. <sup>8</sup>Pane, sešli mi blahodat<sup>45</sup> svou na pomoc, abych oslavoval svaté jméno tvé. <sup>9</sup>Pane Ježíši Kriste, vepiš mne, služebníka svého, do knihy života a daruj mi konec dobrý. <sup>10</sup>Pane, Bože můj, jestli jsem nic dobrého neučinil před tebou, dej mi – v milosti své – s dobrem začít. <sup>11</sup>Pane, nechť skanou krůpěje rosy blahodati tvé do srdce mého. <sup>12</sup>Pane nebes i země, pamatuj na mne, hříšného služebníka svého, hanebného a nečistého, v království svém. Amen.

Noční:

<sup>1</sup>Pane, přijmi mne, kajícího. <sup>2</sup>Pane, neopouštěj mne. <sup>3</sup>Pane, nedej mi padnout v záhubu<sup>46</sup>. <sup>4</sup>Pane, dej mi dobrou mysl<sup>47</sup>. <sup>5</sup>Pane, dej mi dar slz, pamtování na smrt a lítost<sup>48</sup>. <sup>6</sup>Pane, vzbud ve mně úmysl vyznat hříchy mé. <sup>7</sup>Pane, dej mi pokoru, čistotu<sup>49</sup>

# Modlení v průběhu dne

Na začátku jakékoliv práce:

Pane, Ježíši Kriste, Jednorozený Synu bezpočátečného Otce tvého, ty jsi pravil přečistými ústy svými: „Beze Mne nemůžete nic učiniti.“ Pane můj, Hospodine, s vírou jsem přijal slova tvá do duše i srdce svého a uctivě se klaním tvé dobrotě – pomoz mně, hříšnému, abych tuto práci, kterou začínám, konal s tebou<sup>170</sup>. Ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.

Po ukončení jakékoliv práce:

Ty jsi plnost veškerého blaha, Kriste můj, naplň radostí a veselím duši moji a spasiž mne, neboť jsi jediný mnohomilostivý.

Před učením:

Učitelí moudrosti, dárce chápání<sup>171</sup>, nemoudrých soudce a ubohých ochránce, upevni a přiveď k rozumu srdce moje; Vládce, Slovo Otcovo, uděl mi dar slova, neboť hle, nebráním ústům svým, aby vzývala tebe: Milostivý, smiluj se nade mnou, padlým.

Panně, Matce Páně; a poslední obsahuje v sobě všechna dogmata víry.

Pro případ, kdy není možno plnit ani takové pravidlo, radil Bohem inspirovaný stavec říkat je v jakékoliv situaci – v době práce, při chůzi a třeba i vleže. Pamatujme na slova Písma: „Každý, kdo vzývá jméno Páně, spasen bude.“

Když má takový zaměstnaný člověk nějaký volný čas, ať čte Evangelium, listy apoštolů, akathisty, kánony. Při čtení dalších modliteb má s veškerou pokorou děkovat Pánu za to, že má čas přinášet Mu v oběť ještě něco více z posvátných plodů. Touto cestou může křesťan krůček po krůčku stoupat k vrcholku křesťanských ctností.



a poslušnost. <sup>8</sup>Pane, dej mi trpělivost<sup>50</sup>, velkomyslnost a mírnost<sup>51</sup>. <sup>9</sup>Pane, zasad ve mně kořen dobra a bázeň před tebou v srdce mé. <sup>10</sup>Pane, učíš mne hodným milovati tebe z celé duše a ze vši mysli<sup>52</sup> mé a činit ve všem vůli tvou. <sup>11</sup>Pane, ohrad mne od některých lidí i bésů i vášní a od všeho jiného nepatřičného. <sup>12</sup>Pane, ty víš, co činiš, a konáš, jak ty sám chceš; buď vůle tvá i ve mně, hříšném; neboť blahosloven jsi až na věky. Amen.

Modlitba osmá, k Pánu našemu, Ježíši Kristu:

Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, pro modlitby přečestné Matky své i beztělesných andělů svých a proroka, Předchůdce a Křtitele svého, též i Boha hlásajících apoštolů, světlých a vítězných mučedníků, ctihodných a bohonosných Otců i všech svatých vysvoboď mne z nastávajícího útoku<sup>53</sup> démonského. Ó Pane můj a Stvořiteli, jenž nechceš smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl, dejž i mně, bídnému<sup>54</sup> a nehodnému, obrácení. Vytrhni mne ze chřtánu zhoubného hada, zejícího pozřítí mne a hrozícího strhnouti mne živého do pekel. Ó Pane můj, útěcho má, jenž jsi se pro mne ubohého<sup>55</sup> v tělo pomíjivé oděl, vytrhni mne z mé bídy<sup>56</sup> a utěš nešťastnou<sup>57</sup> duši mou. Vsaď v srdce mé plnění přikázání tvých, zanechání zlých skutků<sup>58</sup> a dosahování blahoslavenství tvých; vždyť v tebe doufám, Pane, spasiž mne<sup>59</sup>.

\* Modlitba k přesvaté Bohorodici od Petra,  
mnicha studijského:

Před tebou, přečistá Matko Boží, já bídny padám a modlím se: Ty víš, Královno, že bez přestání hřeším a hněvám Syna tvého a Boha mého. Mnohdy, když se kaji, shledávám sebe lhářem před Bohem, a pokání činím s rozechvěním – neudeří na mne snad již Hospodin?, avšak po čase činím opět to samé *jako dříve*. Věda to, Vládkyně moje, Paní, Bohorodice, prosím tě, aby ses *nade mnou* smilovala, abys mne posílila a darovala mi konání dobra. Vždyť víš, Vládkyně moje, Bohorodice, že naprosto nenávidím zlé skutky své a celou svou mysl miluji zákon Boha mého; leč nechápu, Paní přečistá, jak to, že to, co nenávidím, zároveň v oblibě mám a dobro opouštím<sup>60</sup>. Přečistá, nepovoluj mojí vůli, aby se uskutečnila, neboť není příjemná *Bohu*<sup>61</sup>, nýbrž nechť se děje vůle Syna tvého a Boha mého; ať mne spasí, poučí a udělí blahodaf Svatého Duchu, abych od nynějška skončil se všemi poskvrňujícími skutky a nadále vedl život dle pokynů Syna tvého, jemuž náleží veškerá sláva, čest i panování, s bezpočátečným<sup>62</sup> Otcem Jeho i s přesvatým a blahým životodárným Jeho Duchem, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba devátá, k přesvaté Bohorodici:

**B**lahého Krále blahá Matko, přečistá a požehnaná Bohorodice Maria, milosrdenství Syna svého i Boha našeho vylej na duši mou, vášním oddanou, a přímlovami svými přived' mne

## Zjednodušené modlitební pravidlo sv. Serafíma Sarovského pro velice zaměstnané světské lidi

Mnozí, kteří přicházeli k otci Serafímovi, si stěžovali, že se mohou jen málo modlit k Bohu, ba dokonce že úplně přestávají konat nutné denní modlitby. Ct. Serafím ukládal takovým lidem následující zkrácené modlitební pravidlo:

Když se jakýkoliv křesťan probudí ze spánku, ať říká modlitbu Páně „Otče náš“ (*tříkrát – k uctění Přesvaté Trojice*), poté píseň k přesv. Bohorodici „Bohorodice, Panno, raduj se...“ (*tříkrát*) a Vyznání víry: „Věřím v jednoho Boha...“ (*jedenkrát*). Po vykonání tohoto pravidla ať se věnuje svému zaměstnání. Při práci doma či na cestě ať tiše opakuje: „Pane, Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nade mnou, hříšným;“ jsou-li kolem další lidé, ať v myslí opakuje pouze: „Hospodi, pomiluj,“ a tak stále až do oběda. Před obědem nechť opět vykoná výše uvedené pravidlo. Po obědě (při své práci) ať si říká tiše: „Přesvatá Bohorodice, spasiž mne, hříšného,“ a tak až do spánku. Stane-li se, že tráví čas o samotě, potom nechť říká: „Pane, Ježíši Kriste, pro Bohorodici smiluj se nade mnou, hříšným.“ Před usnutím ať se každý křesťan znovu modlí výše uvedené pravidlo („Otče náš“, „Bohorodice, Panno“ a Vyznání víry). Poté ať usíná, přežehnáv se znamením Kříže.

S odvoláním na svaté Otce pravil svatý starec, že bude-li se křesťan držet tohoto pravidla jako spásné kotvy ve vlnách světské marnosti a bude-li je s pokorou plnit, pak může dosáhnout vysokého duchovního stupně, neboť tyto modlitby jsou základem křesťanství: první – jako slova modlitby od samotného Pána, jenž ji dal jako vzor všech modliteb; druhá byla přinesena s nebe archandělem jako pozdrav přesvaté

Někteří zbožní křesťané připojují k jitřním modlitbám  
„**Modlitbu posledních optinských starců**“:

Pane, dejž abych s pokojem v duši přijal vše, co mi přinese nadcházející den. Dejž, abych se cele odevzdal tvé svaté vůli.

Po celý den mne ve všem veď a posiluj.

Ať bych dostal jakékoliv zprávy během dne, nauč mne přijmout je s pokojnou duší a pevným přesvědčením, že nade vším je tvá svatá vůle.

Ve všech mých skutcích a slovech veď mé myšlenky a city. V jakékoliv nepředvídané situaci nedopusť, abych zapomněl, že všechno je sesláno od tebe.

Nauč mne jednat přímo a rozumně s každým členem mé rodiny, abych nikoho nezarmucoval a neroztrpčoval.

Pane, dej mi sílu přenést se přes útrapy nadcházejícího dne a přes všechny události, které přinese.

Veď mou vůli a nauč mne modlit se, věřit, doufat v tebe, trpět, odpouštět a milovat. Amen.

‡ ‡ ‡



k činění<sup>63</sup> dobrých skutků; abych ostatním časem života svého krácel bez poklesků<sup>64</sup> a skrze tebe dosáhl<sup>65</sup> ráje, Bohorodice, Panno, jediná čistá a blahoslovená.

Modlitba desátá, ke svatému andělu ochránci:

**A**nděli Kristův, ochránce můj svatý, záštito duše i těla mého, promiň mi vše, čím zhřešil jsem dnešního dne; vysvobď mne od všelike nepřátelské nástrahy<sup>66</sup> odpůrce, abych žádným hříchem nerozhněval Boha mého; avšak pros za mne, hříšného a nehodného služebníka, abys mne mohl představit jako hodného dobroty a milosti nejsvětější Trojice i Matky Pána mého, Ježíše Krista, i všech svatých. Amen.

Dále – kondak Bohorodici:

**V**ojevůdkyně v boji vítězná,  
jež nás osvobozuješ od zlých,  
tebou chráněni díky ti vzdávají  
služebníci tvoji, Bohorodice.  
Ty pak vládnoucí mocí nepřemožitelnou,  
ze všech běd nás vytrhni,  
ať k tobě zní naše zvolání:  
„Raduj se<sup>67</sup>, Nevěsto povždy panenská<sup>68</sup> !“

Poté:

Přeslavná vždycky Panno, Matko Krista Boha, přines naši modlitbu Synu svému a Bohu našemu, aby skrze tebe spasil duše naše. *(Od mnicha Antiocha)*

Všechnu naději svou v tebe jsem složil, Matko Boží, zachovej mne pod krovem svým<sup>69</sup>.

Bohorodice Panno, neopovrhuj<sup>70</sup> mnou hříšným, žádám tvou pomoc a tvé zastání, neboť v tebe doufá duše má, – smiluj se nade mnou.

Dále modlitba sv. Joannikia:

Nadějí mou je Otec, útočištěm mým Syn, záštitou mou Duch Svatý; † Trojice svatá – sláva tobě!

Následuje:

Jest vpravdě důstojno blahoslaviti tebe, Bohorodici, vždy blahoslavenou a přecistou Matku Boha našeho.

Tebe nad cherubíny ctěnější a nad serafíny bez přirovnání slavnější, bez porušení Boha Slovo porodivší, pravou Bohorodici velebíme.

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu; i nyní i vzdychky, až na věky věkův. Amen. »Hospodi, pomiluj« (tříkrát).

*Je-li přítomen kněz, pak řekni: Pane, požehnej.*

*A kněz pronáší žehnající propuštění.*

*Není-li přítomen kněz, tedy:*

Pane, Ježíši Kriste, Synu Boží, na přímluvy přecisté Matky své, ctihodných a bohonosných Otců našich i všech svatých, smiluj se nad námi.

účast na věčné blaženosti tvé a sladkost<sup>168</sup> nekonečného a blaženého života tvého.

Pamatuj, Pane, i na všechny, v naději vzkříšení a života věčného zesnulé, otce i bratry (matky a sestry) naše, všechny pravoslavné křesťany, zde i všude jinde odpočívající, a uveď je ke svatým svým, kde září světlo tváře tvé. Nad nimi i nad námi se smiluj jako Blahý a Lidumil. Amen.

Se svatými upokoj, Kriste, duše služebníků svých tam, kde není bolesti ani stenu<sup>169</sup> ani vzdechu, ale život jest nekonečný.

Uděl, Hospodine, odpuštění hříchů všem dříve se odebravším, ve víře a naději vzkříšení *zesnulým* otcům, bratrům a sestrám našim, a učiníš památku jejich věčnou. Věčná paměť! (Tříkrát)

Zakončení modlitebního pravidla

Jest vpravdě důstojno ... (Viz večerní modlitby)

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu, i nyní i vzdychky, a na věky věkův. Amen. Hospodi, pomiluj (tříkrát).

Pane, Ježíši Kriste, Synu Boží, na přímluvy přecisté Matky tvé, ctihodných a bohonosných otců našich a všech svatých smiluj se nad námi. Amen.

Božskou prozřetelností svou je navrať na cestu spásy.

Spasiž, Pane, a smiluj se nad těmi, kdož se na nás hněvají, ubližují a škodí<sup>164</sup> nám a strojí překážky a pokušení; nedopusť, aby zahynuli kvůli mně hříšnému.

Osvěť světlem poznání tvého ty, kteří jsouce zaslepeni smrtícími bludy<sup>165</sup>, odstoupili od pravoslavné víry, a navrať je ke své svaté obecné<sup>166</sup> apoštolské Církvi.

Modlitby za zesnulé\*:

Rozpomeň se, Hospodine, na odebravší se ze života tohoto: pravoslavné<sup>167</sup> panovníky, patriarchy, metropolitu, arciepiskopy a episkopy pravoslavné i na ty, kteří ti sloužili v kněžské hodnosti či jako služebnictvo církevní nebo ve stavu mnišském, a všechny je upokoj se svatými ve věčných příbytcích tvých.

**P**amatuj, Hospodine, na duše zesnulých služebníků svých – mých rodičů (*řikej jména, jestliže zemřeli*) a všech mých tělesných sourozenců a příbuzných i dobrodinců a všech pravoslavných křesťanů, a odpusť jim všechna prohřešení úmyslná i neúmyslná, daruj jim království nebeské,

\* Za nepravoslavné lidi se modlíme zvlášť a říkáme při tom např.: „Je-li to možné, Pane, smiluj se nad duší zesnulého (*řekni jméno*) a daruj mu věčný pokoj.“

Tím končí první část večerních modliteb, kterou se bratři modlí společně v chrámu; křesťané ve světě se jí modlí s rodinou, případně s dalšími bratřími, či sami před domácí svatou ikonou. Pokud se čtou všechny večerní modlitby najednou, je zvykem číst hned po modlitbě sv. Joannikia modlitbu sv. Jana Damašského, a požeňání: „Pane, Ježíši Kriste...“ číst až na konci.

‡ ‡ ‡

Večerní modlitby dále pokračují (v soukromí) nad ložem:

**P**ane, Ježíši Kriste, Synu Boží, na přímluvy přecisté Matky své, ctihodných a bohonosných Otců našich i všech svatých, spasiž mne, hříšného.

Modlitba sv. Jana Damaskina, již říkej,  
ukazuje na lože své:

Vládce, Lidumile, zdali mi toto lože už nebude hrobem, či zda ještě osvítiš bídou<sup>71</sup> moji duši dnem? Hle, přede mnou je hrob; hle, přede mnou stojí smrt. Bojím se soudu tvého, Hospodine, a mučení<sup>72</sup> bez konce, zlo totiž konat nepřestávám a stále hněvám tebe, Pána, Boha svého, i přecistou tvoji Matku a všechny mocnosti nebeské i svatého anděla, ochránce mého. Vím tedy, jak nehoden jsem lidumilnosti tvé, Pane, a zasluhuji jen všeliké odsouzení a utrpení. Ty však, Pane, ať chci nebo nechci, spasiž mne. Vždyť spasiš-li spravedlivého, není to nic velkého; a jestli se nad nevinným smiluješ, kdo se podiví? Takoví jsou přec hodni tvé milosti. Avšak na mně, hříšném, ukaž<sup>73</sup> jako podivuhodnou milost svoji – tímto zjev lidumilnost svou; ať moje zlo nezvítězí nad nevypravitelným tvým dobrem

a milosrdenstvím. Jak ty sám chceš, spravuj případ můj<sup>74</sup>.

*A když již hodláš ulehnouti na lože, řekni toto:*

Osviť oči mé, Kriste Bože, ať nikdy neusnu spánkem smrti, nechť nikdy neřekne nepřítel můj: Do stal jsem ho.

»Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu.«

Budiž zastáncem duše mé, Bože, neboť procházím mezi mnohými osidly; vysvobod mne z nich a spasiž mne, Blahý, jako Lidumil.

»I nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.«

Přeslavnou Matku Boží, nad anděly světější, neumlčitelně<sup>75</sup> opěvujeme, vyznávající srdcem i ústy tuto Bohorodici, neboť nám vpravdě porodila Boha vtěleného a modlí se bez přestání za duše naše.

Dále polib svůj kříž a přezhej znamením kříže místo,  
kde ulehneš,

— od hlav do nohou, ze všech stran —  
praviv modlitbu ke ctihodnému Kříži:

Ať povstane Bůh a rozptýlení budou nepřátelé Jeho; ať utekou před tváří Jeho ti, kdož Jej nenávidí. Jako pomíjí dým, tak ať pominou; jako rozplývá se vosk od ohně<sup>76</sup>, tak ať zhynou běsové před tváří<sup>77</sup> těch, kteří Boha milují, žehnají se Kříže znamením † a radostně praví: Buď pozdraven, přečestný a životodárný Kříži Páně, jenž vyháníš běsy si-

abychom i my, údové její, mohli pokojně žít tichým a klidným životem v pravé víře, zbožně a počestně.

Spasiž<sup>160</sup>, Pane, a smiluj se nad mými rodiči (*jmenuj je, jestliže jsou naživu*), bratry a sestrami, sourozenci a ostatními tělesnými příbuznými i přáteli a daruj jim pokoj svůj a vše dobré.

*Následuje tropar svatému Kříži:*

**S**pasiž, Pane, lid svůj a požehnej dědictví svému. Vítězství daruj nad nepřáteli křesťanům<sup>161</sup> pravoslavným a ochraňuj věrné své Křížem svým. †

Spasiž, Pane, a smiluj se nad starými i mladými, ubohými a opuštěnými, vdovami a sirotky, nad nemocnými a trpícími<sup>162</sup>; nad těmi, kdo jsou v bídě, v trápení; kdo jsou napadeni, či v zajetí; kteří jsou věznění v žalářích; zvláště pak nad těmi služebníky tvými, kteří jsou pro tebe a pro víru pravoslavnou pronásledováni od bezbožníků, odpadlíků a bludařů<sup>163</sup>; pamatuj na ně, navštiv je, posilni je, utěš je a dejž jim rychle svojí mocí úlevu, svobodu a zbav je soužení.

Spasiž, Pane, a smiluj se nad těmi, kdo drží službu nebo cestují, nad otci a bratřími našimi a nad všemi pravoslavnými křesťany.

Spasiž, Pane, a smiluj se nad těmi, které jsem nerozumností svou pohoršil či svedl a od cesty spásy odvrátil, ke skutkům zlým a nenáležitým přivedl.



Především pamatuj, Pane, na Církev tvoji svatou, obecnou a apoštolskou, kterouž jsi vykoupil krví svou drahocennou. Upevni a posilni ji, rozšiř a rozmnož ji; uděl jí klid a na věky ji zachovej nepremoženou branami pekelnými. Nesváry církevní utiš, pohanská povstání a pronikání bludů rychle znič a vykořeň, obrať je vniveč silou Svatého Duha svého.\*

Rozpomeň se, Hospodine, na metropolitu našeho vladyku (*jméno*), [na vladyku našeho (*jméno eparchiálního biskupa*)] a na veškeré duchovenstvo a mnišstvo a dej, aby slovem i životem svým ukazovali lidem cestu spásy. Pamatuj na všechny naše duchovní pastýře, vždyť jsi je sám ustanovil, aby pečovali o stádece duchovních<sup>159</sup> tvých ovcí; a na jejich modlitby smiluj se nade mnou a spasiž mne, hříšného. Spasiž, Pane, a smiluj se nad mým duchovním otcem (*jméno tvého kněze a zpovědníka*) a skrze jeho (*jejich*) svaté modlitby odpusť prohřešení má.

Rozpomeň se, Hospodine, na vládu našeho státu a správce tohoto města (či obce) a všechny jejich zákonné spolupracovníky ve správě státní i ve vojsku.\*\* Ohraď jejich působení mírem, vzbud' v jejich srdcích přízeň ke své svaté Církvi pravoslavné,

\* Tato modlitba byla zkrácena.

\*\* V našich podmínkách většinou presidenta a představitele vlády při modlitbách nejmenujeme; modlíme se za vládce a za všechny, kteří mají v rukou moc, dle příkazu apoštola Pavla (*1. Timoteovi 2,1*), avšak bez vzpomínání jejich jmen – jen obecně (protože to nejsou pravoslavní křesťané).

lou na tobě rozpjatého Pána našeho, Ježíše Krista, který do pekla<sup>78</sup> sestoupil, moc ďáblovu přemohl a daroval nám tebe, uctíváný Kříž svůj, k vyhánění všech *škodících nám* nepřátel. Ó přecestný a životodárný Kříži Páně, pomáhej mi se svatou Paní, Bohorodicí Pannou a se všemi svatými. Amen.

Dále místo odpuštění:

**O**slab<sup>79</sup>, odpusť, promiň, Bože, přestoupení naše, úmyslná i neúmyslná, jichž jsme se dopustili slovem i skutkem, vědomě i nevědomě, ve dne i v noci, rozumem<sup>80</sup> i pomyšlením; všechna nám odpusť jako Blahý a Lidumil.

Modlitba přímluvná:

**O**dpusť, Hospodine, Lidumile, těm, kteří nás nenávidí a ubližují<sup>81</sup> nám. Dobře čin' těm, kdož nám dobře činí. Bratřím\* a příbuzným našim daruj, oč prosí ke spáse a život věčný. Navštiv nemocné a daruj jim uzdravení. Pomáhej plavícím se po moři<sup>82</sup> (i vzduchem). Cestuj s cestujícími. Pravoslavným křesťanům pomáhej k vítězství. Sloužícím nám a dobrodincům našim<sup>83</sup> daruj odpuštění hříchů. Podle velikého milosrdenství svého smiluj se nad těmi, kteří uložili<sup>84</sup> nám nehodným modlití se za ně. Pamatuj, Pane, na dříve zesnulé otce i bratry naše a upokoj je tam, kde září světlo tváře tvé. Pamatuj na naše bratry, kteří jsou věznění,

\* Oslovení „bratři“ se v Církvi vztahuje na muže i na ženy („v Kristu muž ani žena,“ praví Písmo).

a vysvobod' je z každého protivenství<sup>85</sup>. Rozpomeň se na ty, kteří přinášejí dary<sup>86</sup> a dobrodiní činí ve svatých chrámech tvých, a dej jim, oč prosí ke spáse, a život věčný. Pamatuj, Hospodine, i na nás, ponížené, hříšné a nehodné služebníky své, a osviť naši mysl světlem poznání tvého, uveď nás na stezku *plnění* přikázání tvých; na přímluvy přečisté Vládkyně naší, Bohorodice a vždycky Panny Marie i všech svatých svých; ježto požehnaný jsi na věky věkův. Amen.

Každodenní vyznávání hříchů:

Vyznávám se tobě, Hospodinu, Bohu a Stvořiteli mému, Jedinému ve svaté Trojici, jehož oslavujeme a jemuž se klaníme, Otci i Synu i Svatému Duchu, ze všech hříchů svých, jichž jsem se dopustil po všechny dny života svého, v každou hodinu, v přítomném čase i v předešlých dnech a nocích, skutkem, slovem, pomyšlením; přejídáním<sup>87</sup>, opilstvím, mlsáním<sup>88</sup>; prázdnomluvností<sup>89</sup>, sklíčeností<sup>90</sup>, leností; odmlouváním či hádkou<sup>91</sup>, neposlušností, pomlouváním<sup>92</sup>, odsuzováním; nedbalostí<sup>93</sup>, samolibostí<sup>94</sup>; hamižností<sup>95</sup>, krádeží<sup>96</sup>, nepravdomluvností<sup>97</sup>, lakotou<sup>98</sup>, zištností<sup>99</sup>; žárlivostí, závistí, hněvem, pomstychtivostí<sup>100</sup>, nenávisť, podvodem<sup>101</sup>; a všemi smysly svými: zrakem, sluchem, čichem, chutí i hmatem. Vyznávám i všechny ostatní své hříchy – duševní spolu s tělesnými – jimiž jsem tebe, Boha a Stvořitele mého, rozhněval a bližnímu svému ukřivdil. Lituji všech těchto svých prohřešení, uznávám, že jsem viníkem před tebou, a mám vůli káti se. Toliko, Hospodine, Bože

*Je-li přítomen kněz, pak: »Sláva... I nyní...« »Hospodi, pomiluj« (tříkrát), »Pane, požehnej« a propuštění.*

‡ ‡ ‡

*Není-li přítomen kněz, tedy pokračuj dalšími modlitbami a přímluvami za živé i zesulé.*

Pros za mne Boha, svatý služebníku Boží (*jmenuj svatého, jehož jméno nosíš*), neboť k tobě se horlivě utíkám, rychlému pomocníku a přímluvci za duši mou.

Bohorodice, Panno, raduj se. Blahodatná Maria, Pán s tebou. Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého, neboť jsi porodila Spasitele duší našich.

Modlitby za živé\*:

**P**amatuj, Pane, na ... (*řikej křestní jména těch, které chceš vzpomínat; nezapomeň na svého duchovního otce*) a obdaruj je všemi dobry svými.

Můžeš-li, čti před výše uvedenou přímluvou nejprve následující modlitby za církev, biskupy, kněze a státní vládu, a pak i další uvedené prosby za žijící zde na zemi a vzpomínej jejich jména.

Za každou prosbou (odstavcem) následuje poklona.

\* Za nepravoslavné lidi se modlíme zvlášť a říkáme při tom např.: „Je-li to možné, Pane, smiluj se nad (řekni jméno) ...“ a k takové modlitbě vždy dodáváme prosbu, aby se onen člověk stal pravoslavným křesťanem, např.: „Dej mu poznat slovo Pravdy tvé a přiveď ho ke své svaté pravoslavné Církvi.“

Modlitba 9., k andělu, ochránci lidského života:

**S**vatý anděli, pečuj<sup>150</sup> o ubohou duši mou i strastný<sup>151</sup> život můj; neopouštěj mne, hříšného, aniž odstupuj ode mne kvůli nezdrženlivosti mé; neuvolňuj místo zlému<sup>152</sup> démonu, nedovol, aby mne ovládal násilím na mém smrtelném těle<sup>153</sup>; posilni zuboženou a chabou ruku mou a veď mne na cestu spásy. Ó svatý anděli Boží, ochránce a záštito bídne duše mé i těla, odpusť mi vše, čím jsem tě zarmoutil<sup>154</sup> po všechny dny života mého; a jestli jsem něčím zhřešil v této prošlé noci, ohrad' mne *od toho* v nastávajícím dni a chraň mne před veškerým pokušením nepřitele, abych žádným hříchem nerozhněval Boha. Modli se za mne k Pánu, nechť upevní mne v bázni Boží a učiní mne svým služebníkem, hodným Jeho dobroty. Amen.

Poslední jitřní modlitba; k přesvaté Bohorodici:

Přesvatá Vládkyně moje, Bohorodice, svatými svými nejmocnějšími přímluvami odežeh' mne, poníženého a ubohého<sup>155</sup> služebníka svého: sklíčenost<sup>156</sup>, zapomnětlivost, pošetilost, nedbalost; a z bídneho srdce mého, z potemnělé mysli mé *vyžeň* všechny poskvřňující, zlé a rouhavé myšlenky; uhas plamen mých vášní, neboť nuzný jsem a zbedovaný<sup>157</sup>. Zbav mne mnohých a hrozných představ<sup>158</sup> i záměrů; osvobod' mne ode všech zlých činů. Neboť blahoslovená jsi všemi pokoleními a oslavováno je přečestné jméno tvé, na věky věkův. Amen.

můj, pomoz mi, se slzami pokorně prosím tebe. Předešlé hříchy mé odpusť mi v milosrdenství svém a rozhřešení všech, jež jsem vypověděl před tebou, mi uděl, neboť jsi Dobrý a Lidumil.

*Tento tropar se čte po modlitbách jitřních i večerních:*

**P**od tvoji milost se utíkáme, Bohorodice Panno, modlitby v soužení<sup>102</sup> našich nepřehlížej<sup>103</sup>; ale z béd vysvobod' nás, jediná čistá a blahoslovená!

*Přežehnav se znamením Kříže, ulehni na lůžko, řka:*

**O**hrad' mne, Pane, mocí uctívaného<sup>104</sup> a oživujícího Kříže svého † a ochraňuj mne tak od všelikého zla.

*Před usnutím řekni ještě:*

**V**ruce tvé, Pane Ježíši Kriste, Bože můj, odevzdávám ducha svého; ty mne žehnej, smiluj se nade mnou a život věčný mi daruj. Amen.

(Ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.)



# Jitřní modlitby

Vzchop se a nelenoš, povstav a probrav se ze spánku, řekni toto:

Ve jménu Otce † i Syna † i Svatého Du-  
cha † amen.

Poté chvílku postůj v mlčení, dokud se neutiší všechny smysly a myšlenky neopustí vše pozemské, a pak pronášej následující modlitby beze spěchu a s pozorným srdcem. Nejprve učin tři poklony, řka:

Pane, Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nade mnou, hříšným.\*

*Je-li přítomen kněz, dí: Blahosloven Bůh náš ...*

Není-li kněz, tedy začni takto:

**P**ane, Ježíši Kriste, Synu Boží, na přimluvy přečisté Matky tvé i všech svatých, smiluj se nad námi. Amen.

*Pak vždy následuje »začátek obvyklý« – tj. »Sláva tobě, Bože náš, sláva tobě«, »Králi nebeský«, trojsvatá píseň... a dal. až po »Otče náš« (viz začátek večerních modliteb).*

\* Nebo modlitba celníkova: „Bože, budiž milostiv mně hříšnému“ (Luk 18,13).

Modlitba 8., k Pánu našemu Ježíši Kristu:

Mnohomilostivý a nejmilosrdnější<sup>145</sup> Bože můj, Pane Ježíši Kriste, pro velikou lásku svou jsi sestoupil – vtělil ses, abys všechny spasil. A opět, Spasiteli, prosím tebe, spasiž mne dle své milosti; vždyť kdybys měl spasit mne za skutky *mé*, nebyla by to milost<sup>146</sup> ani dar, ale spíše povinnost! Ó veliký ve slitování a nevýslovný v milostech! Ó Kriste můj, vždyť jsi pravil: „Kdo věří ve mne, živ bude a neuzří smrti na věky.“ Jestliže pak *už* samotná víra v tebe zachrání zoufalé, tedy hle, věřím!, spasiž mne, neboť Bůh můj a Stvořitel jsi ty; víra pak ať je mně započtena místo skutků, Bože můj, neboť vůbec nenalezneš skutky, které by mne mohly ospravedlnit. Leč tato víra má nechť stačí místo všech *dobrých činů*, ona nechť mne omluví, ona ať mne ospravedlní, ona kéž ze mne učiní účastníka věčné slávy tvé. Nechť nepolapí mne satan a nechlubí se<sup>147</sup>, že mne vytrhl z ruky tvé, *Bože Slovo*, a *unesl* z tvé ohrady. Ať už chci nebo nechci, zachraň mne, Kriste, Spasiteli můj, rychle, rychle pospěš, *vždyť již* hynu, tys přece Bůh můj od útroby matky *mé*. Učiň mne nyní hodným, Pane, abych si tebe zamíloval tak, jako jsem si kdysi zamíloval hřích, a opět sloužil tobě<sup>148</sup> bez lenosti a pečlivě<sup>149</sup>. Jako jsem dříve sloužil lstivému satanu, tím spíše budu sloužit tobě, Pánu a Bohu mému, Ježíši Kristu, po všechny dny života svého, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

vých. Posilni mne k bdění při písni *duchovní*, odezeň malátnost<sup>135</sup> spánku. Boží nevěsto, přimluvy mi svými rozvaž mne, svázaného pouty hříšných pádů. Ochraňuj mne v noci i ve dne, vysvobod' mne od nepřátel sápadících se na mne. Ty, která jsi porodila Boha, Dárce života, oživ mne, umrtveného vášněmi. Ty, jež jsi porodila světlo bezvečerné<sup>136</sup>, prosvěť moji osleplou duši. Ó podivuhodná Vládkova komnato<sup>137</sup>!, učiň mne stánkem Božského Ducha. Lékaře porodivší, vyléč dlouholeté vášně duše mé. Přiveď mne, zmítaného bouřemi života, na stezku pokání. Zbav mne věčného<sup>138</sup> ohně i hrozného červa a pekelné propasti<sup>139</sup>. Nedopust', abych se – k radosti běsů – ukázal jakožto provinilý mnohými hříchy. Neposkvřněná, obrod' mne<sup>140</sup>, zvetšělého kvůli hříchům, které již ani nevnímám<sup>141</sup>. Vzdal mne všech muk a upros Vládce všech. Učiň mne hodným dostihnout nebeského veselí se všemi svatými. Přesvatá Panno, vyslyš hlas svého nepotřebného služebníka! Přečistá, dej mi proud slzí očišťující poskvřnu duše mé. Neustálé sténání srdce svého přináším ti, Vládkyně, prokaž mi vlídnost svou<sup>142</sup>. Modlitební službu moji přijmi a Bohu milosrdnému ji přines. Ty, vyšší nad anděly, učiň, abych byl povznesen nad změť světa. Světlonosná síni nebeská, uveď do mne<sup>143</sup> duchovní blahodať. Ano, Nejčistší, ruce i hlas, jež pozdvihnu k chvále, jsou poskvřněny nečistotou! Dušehubné rány<sup>144</sup> zbav mne ty, která Krista horlivě uprošuješ; Jemu náleží čest a klanění, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Po »začátku obvyklém« následují tropary Trojiční (*1. hlas*):  
Procitnuvše ze spánku, padáme před tebou, Blahý, a andělskou píseň pějeme tobě, Silný:  
Svatý, svatý, svatý jsi, Bože, pro Bohorodici<sup>105</sup> smiluj se nad námi.

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu.

Z lože a ze spánku jsi mne pozdvihl, Pane. Mysl mou i srdce mé osvěť a ústa má otevři, abych tě opěvoval, svatá Trojice:  
Svatý, svatý, svatý jsi, Bože, pro Bohorodici smiluj se nad námi.

I nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Nenadále přijde Soudce a skutky jednoho každého budou odkryty. S bázní tedy voláme o půlnoci:  
Svatý, svatý, svatý jsi, Bože, pro Bohorodici smiluj se nad námi.

Hospodi, pomiluj. (*Dvanáctkrát*)\*

A modlitbu tuto:

**P**robudiv se a povstav, děkuji ti, Bože v Trojici<sup>106</sup>, neboť z veliké své dobroty<sup>107</sup> a trpělivosti nerozhněval jsi se na mne, lenivého a hříšného, aniž jsi mne zahubil s nepravostmi mými, ale v neustávající lidumilnosti své<sup>108</sup> pozdvihl jsi mne, ma-

\* Tj. „Pane, smiluj se.“ Při pronášení této nejstarší modlitby vzpomínej na své hříchy. Dvanáctkrát ji říkáme, protože prosíme Boha o požehnání na každou hodinu tohoto dne.

látně<sup>109</sup> ležícího, abych vstal z jitra a oslavoval vládu tvou. A nyní prosvěť duchovní oči mé, otevři ústa má, abych se poučoval slovem tvým, chápal příkázání tvá, činil vůli tvou, pěl ti v srdečném vyznání a opěvoval nejsvětější jméno tvé, Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

✱ Jiná modlitba:

Sláva tobě, Králi, Bože Vševládce, který jsi Božským svým a lidumilným úradkem<sup>110</sup> učinil hodným mne, hříšného a nehodného, povstat ze spánku a dáváš mi vejít ve svatý dům tvůj. Přijmi, Pane, i hlas modlitby mé jako od svatých duchovních<sup>111</sup> tvých mocností<sup>112</sup> a přivol laskavě, abych srdcem čistým a duchem pokorným přinesl ti chválu poskvřenými ústy svými. Dej, ať se i já připojím k moudrým pannám se zářícím světlem<sup>113</sup> své duše a oslavuji tebe, v Otci i Duchu oslavované Božské Slovo. Amen.

Dále:

Pojďte, pokloňme se Králi našemu Bohu.

†

Pojďte, pokloňme se a padněme před Kristem,  
Králem naším Bohem.

†

Pojďte, pokloňme se a padněme před samým  
Kristem, Králem a Bohem naším.

†

lí, čilí a pohotovi<sup>128</sup> k dílu, shledání připravenými spoluvstoupit v radost a v Božskou síň Jeho slávy, kde hlasy oslavujících znějí bez přestání a kde cítí nevýslovné štěstí ti, kdož zří nevyjádřitelnou dobrotu tváře tvé; neboť ty jsi pravé světlo, osvěcující a posvěcující vše, a tebe opěvá každé stvoření na věky věkův. Amen.

Modlitba 6. (od téhož svatého):

Tobě dobrořečíme, nejvyšší Bože a Pane milosti, jenž s námi stále činíš věci veliké a nezbádané, slavné i úžasné *skutky*, jichž je bezpočet; dáváš nám spánek, aby se utišila slabost naše, a úlevu od námahy mnohé práce tělesné. Děkujeme ti, že jsi nás nezapomněl s nepravostmi našimi, ale v neustávající lidumilnosti své<sup>129</sup> pozdvihl nás, malátně<sup>130</sup> ležící, abychom oslavovali vládu tvou. Prosím tedy nezměrnou dobrotu tvou: Osvěť naše myšlení<sup>131</sup>, oči i mysli naše, a zbav je těžkého líného spánku, otevři ústa naše a naplň je chválením tebe, abychom tak mohli neochvějně opěvovat tebe a vyznávat se tobě<sup>132</sup>, ve všech a všemi oslavovanému Bohu, bezpočátečnému Otci s jednorozeným Synem i přesvatým a blahým, oživujícím Duchem tvým, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba 7.

Půlnoční píseň k přesvaté Bohorodici:

Opěvám obdarování<sup>133</sup> tvé, Vládkyně, prosím tě, obdař tímto posvěcením mysl mou. Veď mne<sup>134</sup>, abych správně kráčel stezkou příkázání Kristo-

světle Pravdy a s osvěceným srdcem *činit* vůli tvou, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

\* Modlitba jiná (od téhož svatého):

Hospodine, Bože Vševládce, který přijímáš od nebeských svých mocností trojsvatou píseň, přijmi ode mne, nehodného služebníka tvého, toto noční pění a dej mi, abych po všechna léta svého života a o veškerém čase vzdával chválu tobě – Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba 5. (svatého Basila Velikého):

Hospodine Vševládce, Bože mocností<sup>123</sup> i všelikého těla, jenž na výsostech přebýváš a k poníženým shlížíš, který srdce i nitro zpytuješ a tajnosti lidské zjevně předvídáš, *ty jsi* bezpočátečné a vždycky jsoucí světlo, jež září beze změny jasu a není v něm stínu proměny<sup>124</sup>; ty sám, nesmrtelný Králi, přijmi naše modlitby, které ti nyní svými poskvřenými ústy přinášíme, osmělujice se pro množství slitování tvých. Odpusť nám prohřešení naše, jež jsme spáchali skutkem nebo slovem či myšlenkou, vědomě či nevědomě, a očistiž nás od veškeré skvrny těla i ducha, a dej, ať projdeme celou nocí tohoto *zdejšího* života<sup>125</sup> s bdělým<sup>126</sup> srdcem a strážlivou<sup>127</sup> myslí, očekávajice úsvit světlého a zjeveného dne Jednorozeného tvého Syna, Pána a Boha i Spasitele našeho, Ježíše Krista, kdy *jako* Soudce všech přijde se slávou odplatit každému dle skutků jeho. Nechť neklesneme a nezpohodlníme, ale jsme bdě-

Žalm 50. (51.):

Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství svého a podle množství slitování svých očisti nepravost mou. Dokonale omyj mne od nepravosti mé a od hříchu mého očisti mne. Neboť nepravost svou já znám, a hřích můj přede mnou je vždycky. Proti tobě samému jsem zhřešil, a co zlé je před tebou, učinil jsem; takže spravedlivé budou rozsudky tvé a zvítězíš, až budeš soudit. Neboť hle, v nepravostech jsem byl zplozen a v hříších počala mne matka moje. Ty však pravdu sis zamiloval, tajemství velemoudrosti své a to, co je v ní skryto, jsi mi zjevil. Skropíš mne yzopem, a očištěn budu; omyješ mne, a stanu se bělejšími než sníh. Sluchu mému radost a veselí dáš – zaradují se kosti ponížené. Odvráť obličej svůj od hříchů mých a očisť všechny nepravosti mé. Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a ducha pravého obnov v nitru mém. Neodvrhuj mne od tváře své a Ducha tvého svatého neodnímej ode mne. Navrať mi radost spasení tvého a Duchem panujícím upevni mne. Naučím provinilce cestám tvým, a bezbožníci se obrátí k tobě. Zbav mne *viny za prolévání* krve, Bože, Bože spasení mého!, a můj jazyk s veselím bude oslavovat spravedlnost tvou. Hospodine, rty mé otevři, a ústa má zvěstovat budou chválu tvou. Neboť kdybys byl chtěl oběť, pak bych ji dal; leč v zápalných obětech nemáš zalíbení. Obětí Bohu *milou* je duch zkoroucený, srdcem zkroušeným a pokorným Bůh nepohrdne. Prokaž dobrodiní Sionu, Hospodine, v zalíbení svém; nechť zbudovány jsou zdi jerusalemské. Tehdy zalíbíš sobě oběť spravedlnosti,

žertvu a celopaly; tehďáž beránky na oltář tvůj klásti budou.

Poté symbol pravoslavné víry:

**Věřím v jednoho Boha**, Otce, Vševládce, Stvořitele nebe a země, všeho viditelného i neviditelného.

**I v jednoho Pána**, Ježíše Krista, Syna Božího, jednorozeného a z Otce zrozeného přede všemi věky. Světlo ze Světla, Boha pravého z Boha pravého, rozeného, nestvořeného, jednobytného<sup>114</sup> s Otcem, skrze něhož vše učiněno bylo. Jenž pro nás lidi a pro naše spasení sestoupil s nebe, vtělil se z Ducha Svatého a Marie Panny a člověkem se stal. Jenž za nás ukřižován byl pod Pontským Pilátem, trpěl a pohřben byl. A třetího dne vstal z mrtvých podle Písem. Vystoupil na nebesa a sedí po pravici Otce. A znovu přijde se slávou soudit živé i mrtvé; jeho království nebude *mít* konce.

**I v Ducha Svatého**, Pána, oživujícího<sup>115</sup>, jenž z Otce vychází a s Otcem i Synem spoluctěn a spoluoslavován jest a mluvil skrze proroky.

**I v jednu svatou, obecnou<sup>116</sup> a apoštolskou Církev**. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů.

**Očekávám vzkříšení mrtvých a život věku budoucího. Amen.**

Modlitba 1. (svatého Makária Velikého):

Bože, očistiž mne hříšného. Ač jsem nic dobrého neučinil před tebou, vysvoboď mne od zlého.<sup>117</sup> Budiž ve mně vůle tvá, abych neodsouzeně otevřel

nehodná ústa svá a chválil jméno tvé svaté, Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba 2. (od téhož svatého):

Ze spánku vstávám, přináším ti půlnoční píseň<sup>118</sup>, Spasiteli, a padaje před tebou, volám k tobě: Nedejž, abych usnul v smrti hříchů, nýbrž slituj se nade mnou ty, který ses dal dobrovolně ukřižovat; pospěš na pomoc mně, líně ležícímu, pozdvihni mne a spasiž mne skrze službu a modlitbu<sup>119</sup>; rozžehni mi po nočním spánku bezhříšný den, Kriste Bože, a spasiž mne.

Modlitba 3. (od téhož svatého):

Ze spánku povstav, k tobě se utíkám, Vládce lidumilný, a z milosrdenství tvého zápasím, abych dílo tvé činil. Prosím tebe: Pomáhej mi každého času, v každé věci, vysvoboď mne ode všech zlých světských záležitostí i od spěchu ďábelského<sup>120</sup>; spasiž mne a uveď do věčného království svého. Neboť ty jsi můj Stvořitel a všeho dobra prozřetelný Dárce, tys veškerá naděje má a tobě chválu vzdávám, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitba 4. (od téhož svatého):

Pane, jenž jsi velikou svou dobrotou a mnohým slitováním svým dal mně, služebníku tvému, abych se v prozedším nočním čase bez úhony<sup>121</sup> vyhnul všelikému nepřátelskému<sup>122</sup> zlu; ty sám, Vládce, Stvořiteli všech, učiň mne hodným konat ve tvém